

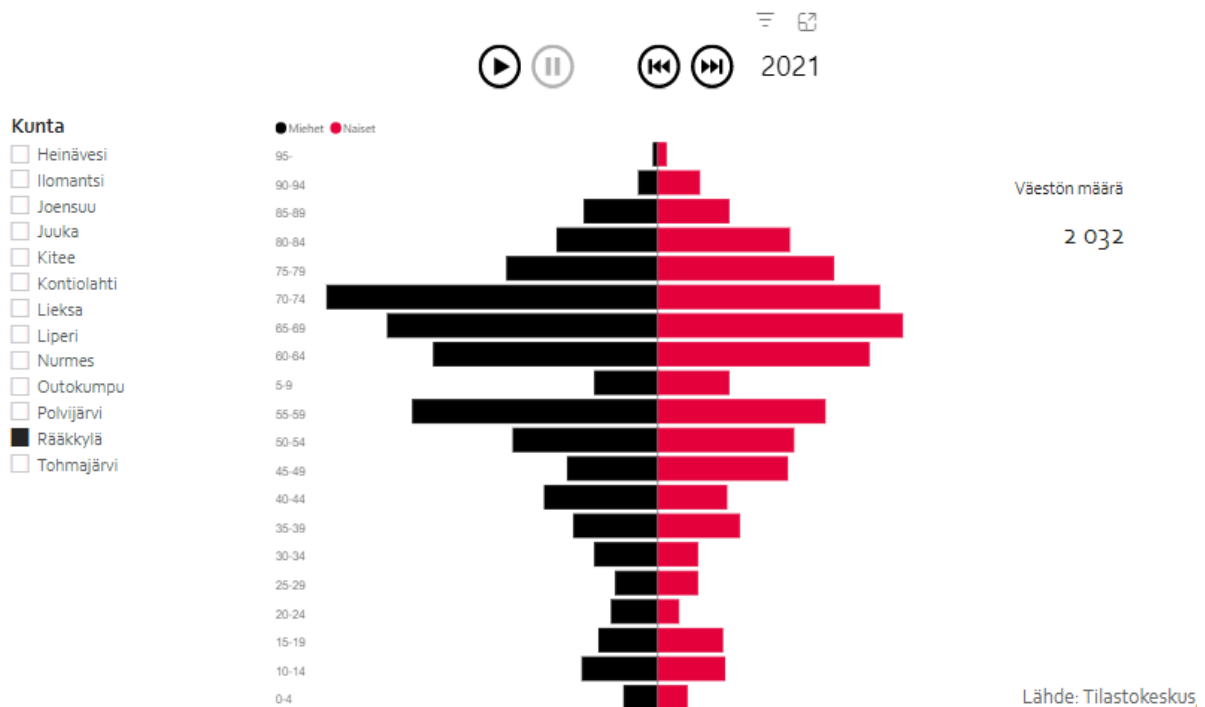
Rääkkylän kunnan lausunto Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategia 2023 – 2038 sekä palveluverkon skenaarioista

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 1 §:n 1. momentin mukaan lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä varmistaa yhdenvertaiset, yhteen toimivat ja kustannusvaikuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut koko maassa. Saman lain 4 §:n mukaan palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita.

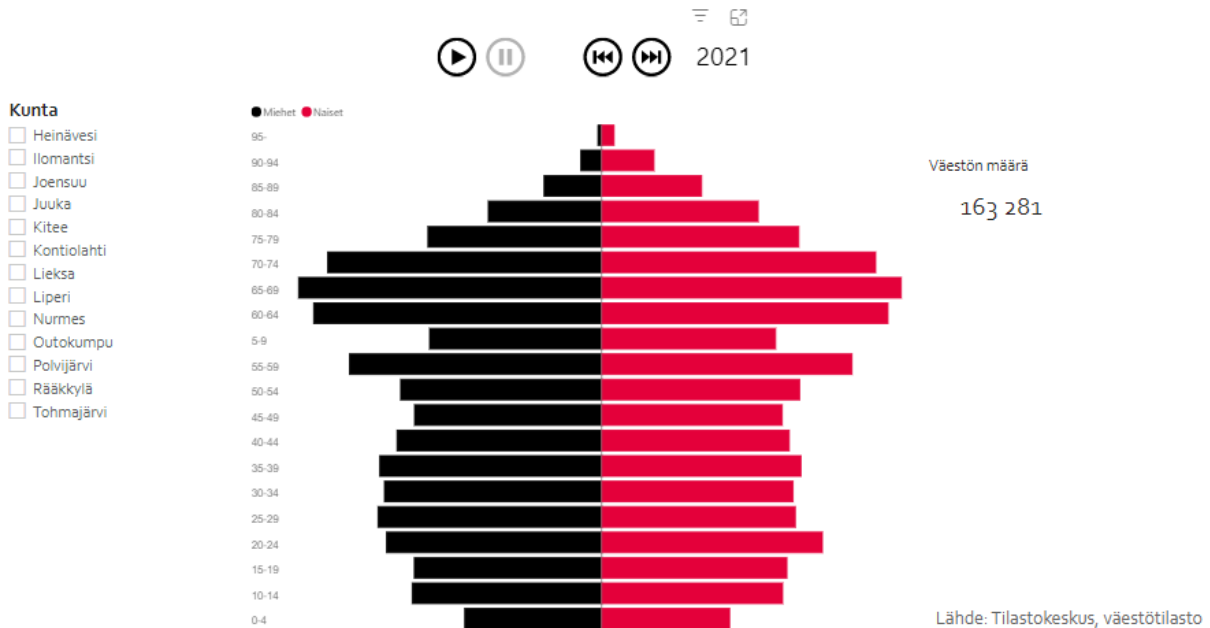
Väestöä ja palvelurakennetta koskevia faktatietoja Rääkkylästä verrattuna maakunnan vastaaviin tietoihin

Rääkkylässä on maakunnan ikääntynein ja sairain väestö

Väestön ikä- ja sukupuolijakauma Pohjois-Karjalassa

Väestön ikä- ja sukupuolijakauma Pohjois-Karjalassa

- kunnan asukkaista 43 % on yli 65-vuotiaita, yhteensä 847 ihmistä
- THL:n sairastavuusindeksi 143,6 kun se Pohjois-Karjalassa on 129,4
- asukasmäärän alenema -1,7– -3,5 % / vuosi viiden viimeisen vuoden aikana, mikä johtuu kuolleisuuden enemmyydestä syntyviin nähden
- Kunnan pienituloisuus indeksillä mitaten on 22 kun se maakunnassa keskimäärin on 18,4

Palveluverkko

Kunnassa on terveyskeskus, jossa on lääkärivastaanoton lisäksi hammashuollon vastaanottopalvelut ja muut avoterveydenhuollon palvelut. Terveyskeskuksessa on kymmenpaikkainen vuodeosasto.

Joukkoliikenne

Alla olevat joukkoliikenteen aikataulut ovat voimassa kouluaikoina, toisin sanoen koulujen loma-aikoina julkisen liikenteen yhteyksiä on paljon vähemmän kuin kouluaikaan.

Kunnassa on tällä hetkellä vain kolme ns. Kela-taksia, joista yksi ajaa vain satunnaisesti.

PK	KOS/KW	Savonlinja Oy	2021/2	Rääkkylä-Hammaslahti	M-P	6:20	6:55	7.6.2021 - 2.6.2024	1+1 vuotta
PK	KOS/KW	Savonlinja Oy	2021/2	Rääkkylä-Liperi-Joensuu	Koulu	7:00	8:35	7.6.2021 - 2.6.2024	1+1 vuotta
PK	KOS/KW	Savonlinja Oy	2021/2	Rääkkylä-Hammaslahti	Koulu	15:05	16:05	7.6.2021 - 2.6.2024	1+1 vuotta
PK	KOS/KW	Savonlinja Oy	2021/2	Hammaslahti-Rääkkylä	Koulu	7:45	8:50	7.6.2021 - 2.6.2024	1+1 vuotta
PK	KOS/KW	Savonlinja Oy	2021/2	Joensuu-Liperi-Rääkkylä	Koulu	13:55	15:35	7.6.2021 - 2.6.2024	1+1 vuotta
PK	KOS/KW	Savonlinja Oy	2021/2	Hammaslahti-Rääkkylä	M-P	17:00	17:30	7.6.2021 - 2.6.2024	1+1 vuotta
PK	KOS/KW	Savonlinja Oy	2021/2	Rääkkylä-Hammaslahti-Joensuu	SS	13:35	14:50	7.6.2021 - 2.6.2024	1+1 vuotta
PK	KOS/KW	Savonlinja Oy	2021/2	Joensuu-Hammaslahti-Rääkkylä	SS	15:10	16:20	7.6.2021 - 2.6.2024	1+1 vuotta
PK	KOS/KW	Savonlinja Oy	2021/2	Rääkkylä-Rasivaara-Kitee	Koulu	7:10	7:50	7.6.2021 - 2.6.2024	1+1 vuotta
PK	KOS/KW	Savonlinja Oy	2021/2	Rääkkylä-Haapasalmi-Kitee	Koulu	15:05	16:20	7.6.2021 - 2.6.2024	1+1 vuotta
PK	KOS/KW	Savonlinja Oy	2021/2	Kitee-Haapasalmi-Rääkkylä	Koulu	7:25	8:50	7.6.2021 - 2.6.2024	1+1 vuotta
PK	KOS/KW	Savonlinja Oy	2021/2	Kitee-Rasivaara-Rääkkylä	Koulu	15:10	15:50	7.6.2021 - 2.6.2024	1+1 vuotta

Edellä kerrotusta johtopäätökset ovat seuraavat:

Rääkkylän kunnan ikärakenne, suuri sairastavuus, pienituloisuus ja heikot julkiset kulkuyhteydet (kunnassa vain kolme, oikeastaan 2,5 ns. Kela-taksia) johtavat siihen, että perustason hoitoon tai hammashuollon palvelujen piiriin hakeutuminen vähenisivät, mikäli perustason terveydenhuollon palvelut viedään pois. Sen seurauksena olisi maakunnan sisällä tapahtuva terveyserojen kasvu, sairastavuusindeksin kasvu ja sitä kautta sosiaali- ja terveydenhuoltokustannusten kasvu.

Sekä lyhyt- että pitkäaikaispaikkojen keskittäminen kauas omaisista ja läheisistä merkitsisi sekä hoidon tarpeessa olevien ihmisten että heidän läheistensä psyykkistä kuormitusta, mikä merkitsisi sairastamiskasvusta ja riskiä siitä, että kuntoutuminen tapahtuisi hitaammin.

Kunnan sote-palvelujen tilat ovat hyväkuntoiset ja kunta sitoutuu pitämään ne kunnossa. Muun muassa terveyskeskuksen sisäilman laatua seurataan säännöllisesti. Hyvinvointialueen pääomamenot tulisivat päivittäin kasvamaan, mikäli palvelujen keskittämisen myötä rakennettaisiin uusia tiloja keskuksiin ja samanaikaisesti suljettaisiin käyttökelpoiset ja pääomakustannuksiltaan pienet tilat muualta maakunnasta.

Perusterveydenhuollon palvelujen lopettaminen merkitsisi myös riskiä apteekkitoiminnan loppumiselle Rääkkylästä. Tämä olisi merkittävä heikennys niin kunnan palvelurakenteeseen kuin asukkaiden turvallisuudentunteeseen. Apteekit ovat tärkeä osa suomalaista terveydenhuoltoa ja niiden palveluilla on iso merkitys terveydenhuollon vaikuttavuuteen ja hoitopolkujen toimivuuteen. Apteekkien neuvonta ja opastus keventävät merkittävästi muun terveydenhuollon kuormitusta.

Apteekin tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat paikalliset sote-palvelut, joiden kadotessa myös apteekki on vaarassa.

Yhteistyö lähiterveyskeskuksen osaavan henkilökunnan kanssa lisää asiakkaiden lääkitysturvallisuutta, koska monet asiakkaiden lääkiasiat ja monet muutkin terveyteen liittyvät asiat pystytään hoitamaan samojen tuttuhenkilöiden kanssa, jotka tuntevat asiakkaan ja hänen tilanteensa.

Sote-palvelut ja apteekki ovat kuntalaisille tärkeitä lähipalveluita. Jokaisella kuntalaisella tulee olla mahdollisuus lähipalveluihin myös Rääkkylässä. Rääkkylän terveyskeskuksen lopetus vaarantaisi myös Rääkkylän apteekin tulevaisuuden.

Rääkkylässä on myös yksityistä vanhusten hoiva- ja asumispalveluja tarjoavat yksiköt Virsu ja Viherlaakso,

joiden toimintaedellytyksiin kuuluu hyvä ja läheinen yhteistyö toimivan terveyskeskuksen, Siun Soten järjestämän kotipalvelun ja kotisairaanhoidon sekä paikallisen apteekin kanssa. Toimivan terveyskeskuksen sulkeminen aiheuttaisi merkittävän riskin sille, että myös nämä palvelut rapautuisivat ja että ne siirtyisivät hyvinvointialueen vastuulle.

Niin ikään edelleen käsillä oleva pandemia ja sen hallinta sekä maamme huoltovarmuus edellyttävät riittävästi hajautettua palvelutuotantoa

Opiskeluhoitopalvelut

Voimassa olevan terveydenhuoltolain 15 a § 5. momentin mukaan opiskeluhoitopalvelujen on oltava oppilaiden ja opiskelijoiden helposti saavutettavissa. Hyvinvointialueen on järjestettävä tässä pykälässä tarkoitetut palvelut ensisijaisesti koulussa tai oppilaitoksessa. Opetuksen tai koulutuksen järjestäjän on tarjottava hyvinvointialueen käyttöön tarkoitukseen soveltuvat tilat palvelujen järjestämiseksi. Jos opetuksen tai koulutuksen järjestäjän ei ole mahdollista tarjota tarkoitukseen soveltuvia tiloja koulusta tai oppilaitoksesta, hyvinvointialueen on järjestettävä palvelut opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tarjoamissa koulun tai oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä sijaitsevista tarkoitukseen soveltuvista tiloissa. Opetuksen tai koulutuksen järjestäjä on oikeutettu saamaan tilojen käytöstä aiheutuvista kustannuksista kohtuullisen korvauksen hyvinvointialueelta.

Laista seuraa se, että Rääkkylässä on oltava riittävät opiskeluhoitopalvelut ja niiden järjestäminen on mahdollista nyt hyvin toimivassa terveyskeskuksessa.

Sote-palvelujen tarvitseman infran kunto

Rääkkylän terveyskeskus ja palvelukeskus Pihlajakoti ovat Freesi-sisäilman seurantapalvelun piirissä eli rakennuksista mitataan lämpötilaa, ilmankosteutta, hiilidioksidia, paine-eroa ja TVOC-päästöjä. Myös vuodeosasto tulee tänä vuonna saman seurantajärjestelmän piiriin. <https://freesi.io/fi/>

Pihlajakodilla ja terveyskeskuksella on käytössä tuloilmaan kytketty Baumedin Varionix-ionisaatiojärjestelmä, joka poistaa ilmasta tehokkaasti epäpuhtauksia, taudinaiheuttajia ja parantaa muutoinkin rakennusten sisäilman laatua. <https://baumedi.fi/menetelmat-puhtaaseen-sisailmaan/>

Rakennuksia on myös saneerattu aina tarvittaessa mm. terveyskeskuksen koko vesikatto on uusittu vuonna 2014, Pihlajakodin sadevesikourut uusittiin vuonna 2018 ja samassa yhteydessä parannettiin Pihlajakodin ja terveyskeskuksen tiiliulkoverhouksen tuuletusta poraamalla tuuletusraot verhouksen alareunaan joka kolmanteen saumaan sekä muotoiltiin Pihlajakodin maanpinnan kallistuksia pois päin rakennuksesta. Viimeisimpänä tehtynä korjauksena Pihlajakodin ja terveyskeskuksen ikkunat on uusittu vuonna 2021. Lisäksi terveyskeskukselle on hankittu 30 kW:n aurinkosähköjärjestelmä vuonna 2022.

Terveyskeskukseen hankitaan tänä vuonna myös varavoima. Elinvoimalautakunta on päättänyt asiasta kokouksessaan 27.4.2023.

Rakennusten sisäilmaraportit ovat tämän lausunnon liitteenä.

Lainsäädännöstä

Hallintolain 33 §:ssä säädetään, että asiakirjan täydentämistä, selityksen antamista ja selvityksen esittämistä varten on asetettava asian laatuun nähden riittävä määräaika.

Kunta toteaa, että lausunnon antamiseen oli alun alkaen varattu vain 12 työpäivää.

Hallintolain 41 §:n 1 momentissa säädetään, että milloin asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta.

Yhteenveto

Rääkkylän kunta toteaa, että lausunnon antamiselle ei ole annettu riittävää mahdollisuutta, kun lausuntopyyntöön sisältöä ei ole yksilöity. Kunta esittää aikataulun lykkäämistä ja uutta lausuntopyyntöä. Uudessa lausuntopyyntössä lausunnonantajilla tulee olla mahdollisuus tutustua myös eri vaihtoehtojen vaikuttavuusarviointeihin. Pyyntössä on myös oltava yksilöitynä, mistä lausunnonantajien pitää antaa lausuntonsa. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen on itse huolehdittava siitä, että eri kansalaisryhmät voivat myös antaa lausuntonsa riittävin pohjatiedoin annettuna ja että lausuntojen antamiseen on varattu riittävä aika.

Rääkkylän kunta vastustaa jyrkästi nyt esitettyjä skenaariovaihtoehtoja 1. ja 2., koska ne asettavat maakunnan ja sen asukkaat palvelujen tasa-arvoisen palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden kannalta katsoen jyrkästi eriarvoiseen asemaan. Palvelujen keskittäminen ja maakunnan ihmisten kuljettaminen pitkien matkojen päähän on vahingollista ilmastonäkökulmasta katsoen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon perustason palvelut on toteutettava paikkakunnalla kiinteässä toimipaikassa toteutettuna lähipalveluna.

Skenaariokartoissa matka-ajan mukaan esitetyt etäisyydet eivät pidä paikkaansa Rääkkylän osalta, koska käytössä olevan tiestön korjausvelka on kasvanut liian suureksi ja koska tienpidon luokituksissa maantiellä 482 Rääkkylästä Tolosenmäkeen talvihoitoluokka on III, joka tarkoittaa pisintä toimenpideaikaa. Keskinopeus pimeän talven ja lumisateiden aikana on maksimissaan vain 55 km/h, jolloin matkaan kuluu noin 42 minuuttia. Matka-aika Joensuun Tikkamäkeen on talvella samoissa olosuhteissa yli tunnin.

Asian merkittävyyden vuoksi kunnanhallitus katsoo, että Rääkkylän valtuuston tulee saada mahdollisuus antaa tämä lausunto, koska toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat kansalaisten ja kuntien elinvoiman kannalta ratkaisevan tärkeitä.